

Politi vrtnar L'Arroseur Arrosé

Cinématographe Lumière, Francija, 1895, 1 minuta, nemi

Vrtnar zaliva vrt, ko mu nenadoma zmanjka vode. Z obrazom se obrne k šobi cevi, da bi pogledal, kaj bi lahko bil vzrok, tedaj pa voda spet začne teči in ga poškropi naravnost v obraz. Ko si opomore od presenečenja, vidi, da je na cev stopil deček. Začne ga loviti, in ko ga ujame, ga našeška. Potem se vrne k delu. Ta film je bil med prvimi desetimi, ki sta jih brata Lumière javno prikazala, in pogosto trdijo, da je tudi prvi, v katerem je uporabljen narativni lok.

Ko mesta letijo When Cities Fly

Khaled Mzher, Nemčija, 2017, 4 minute, barvni, brez dialogov

Visoko nad strehami jordanske prestolnice Aman kamera spremlja predmete, ki letijo. Ljudje, ki stojijo na strehah svojih hiš, v zrak spuščajo zmaje, majhne jate ptic pa krožijo po nebu. Proti koncu prve polovice filma kamera najde skupino otrok, ki se igrajo na ruševinah podrtih stavbe. Namesto zmajev imajo le prazne plastične vrečke, ki jih skušajo spraviti v zrak. Kamera se približa in vstopi v interakcijo z otroki.

Obisk iz vesolja Posjet iz svemira

Zlatko Grgić, Jugoslavija, 1964, 12 minut, barvni, malo dialogov

Deklica se igra na vrtu pred hišo. Z drevesa bi rada utrgala jabolka, zato uporabi zmaja; ta jo ponese do vej, s katerih jabolka pobere. Ko se namerava spustiti nazaj na tla, se pojavi nenavaden leteči predmet – NLP. Izstopita vesoljčka in si radovedno ogledujeta svet. Eden zaradi strahu zbeži, drugi pa spozna deklico in ji počasi začne zaupati. Deklico starši pokličejo na večerjo in vesoljček se spomni svoje mame, ki ga čaka na oddaljenem planetu, s katerega je prišel. S pomočjo deklininega zmaja mu uspe vrnitev domov, pri tem pa med sabo in deklico pusti sled jabolčnih ogrizkov.

Rušenje zidu Démolition d'un mur

Cinématographe Lumière, Francija, 1896, 2 minuti, nemi

Pet moških uporablja krampe in druga orodja, da bi zrušili zid, kar jim čez nekaj časa uspe. A v hipu, ko pomislimo, da si delavci končno lahko odpočijejo, se zid čarobno znova sestavi. Na koncu filma je spet enak, kot smo ga videli prvič. To delo bratov Lumière je klasični predstavnik obdobja rojstva filma: en sam posnetek nam pokaže svet, v katerem je veliko gibanja. Od večine drugih njunih filmov se razlikuje po tem, da manipulira s časom in dogodek prikaže tako naprej kot nazaj v času. To so leta 1896 dosegli najprej s premiki ročice projektorja naprej do konca filmske role, potem pa še nazaj, medtem ko so film še vedno projicirali na platno.

Ples serpentin Danse serpentine

Cinématographe Lumière, Francija, 1897, 1 minuta, nemi

Ženska stopi na oder, začne plesati in se vrteti. Pri tem gladko prehaja med raznimi figurami, ki jih oblikuje tako, da robove svoje obleke drži v različnih položajih, pri čemer obleka spreminja barve. Film prikazuje Loie Fuller, ki je ta ples zasnovala za oder, kjer so se barve

obleke spreminjale zaradi različnih kotov, pod katerimi je svetloba padala na blago. Da bi reproducirala ta učinek, sta brata Lumière ples posnela na črno-beli trak in nato poskrbela za ročno barvanje, sličico za sličico.

Šest sester Dainef Les six sœurs Dainef

Pathé Frères (produkcija), Francija, 1902, 3 minute, nemi

Šest sester izvaja številne diš jemajoče akrobacije na odru, ki je podoben dvorani v palači z vrtno v ozadju. Film je bil izvirno posnet na črno-beli trak, nato pa so ga ročno pobarvali. Zato šest sester vidimo nositi rumene, zelene in rožnate obleke, prav tako pa lahko posamezne obleke v sekundi spremenijo barvo. To je tipični primer zanimanja zgodnjih filmov za predstave, ki so bile izvirno zasnovane za oder, saj vsebujejo veliko gibanja in so pogosto vznemirljive.

Stvari Dingen

Femke Shaap, Nizozemska, 2005, 2 minuti, brez dialogov

Vidimo stvari same ali zgolj njihove sence? To slavno Platonovo vprašanje bi lahko bilo ozadje filma Femkeja Shaapa, ki nam pokaže, kako so stvari – igrače, glasbeni instrumenti, drsalke – naložene druga na drugo. Včasih najprej vidimo senco, včasih stvar samo, na začetku vidimo majhen kup, na koncu pa ugotovimo, da je bil to le vrh ledene gore. Film o filmu samem: o njegovi zmožnosti, da nam tridimenzionalni svet pokaže na dvodimenzionalni površini, ki zrcali sence, ter o sposobnosti, da nam detajl predstavi kot celoto – in obratno.

Sally Sally

Luna Maurer, Roel Wouters, Nizozemska, 2005, 2 minuti, brez dialogov

Ena velika in okoli tri ducate majhnih frnikol v beli, močno osvetljeni sobi s stenami iz ploščic. Premikajo se od leve proti desni, od sprednje strani k zadnji, potem pa nenadoma začnejo skakati, na steno na desni, proti stropu in spet nazaj dol. So te frnikole res zgolj predmeti ali so oči, ki se lahko premikajo neodvisno od zakonov težnosti? Gledamo gor ali dol? Je to sploh soba, in če je, kje je?

Igranje z nitmi 2 Fadenspiele 2

Ute Aurand, Detel Aurand, Nemčija, 2004, 8 minut, brez dialogov

Animacija, ki jo je režiserka Ute Aurand ustvarila v sodelovanju s sestro – slikarko Detel Aurand. Različne elemente, posnete v studiu in na prostem, v gozdu in na poljih, sta razvrstili in premikali ter ta proces sličico za sličico posneli s 16-mm kamero. Tako papir, les, plastika in tkanina postanejo nenehno premikajoče in spreminjajoče se stvari, ki so preoblikovane, medtem ko hkrati same preoblikujejo svet okoli sebe.

Škatla z barvami A Colour Box

Len Lye, Združeno kraljestvo, 1935, 4 minute, brez dialogov

Osrednja nit filma Lena Lyea je glasba. Ne le zato, ker ves film spremlja jazzovska kubanska melodija, pač pa ker vsi vizualni elementi sledijo ideji skladbe: podobe postanejo note, sekvence melodije, barve vzdušja, gibanje likovnega elementa postane sprememba v višini tona, film pa vizualna glasba. Vse, kar vidimo, je Lye izvirno ročno narisal neposredno na

sličice filmskega traku in poskrbel, da je podoba v dialogu z glasbo. In čeprav se to sprva lahko zdi eksperimentalni film, je bil dejansko posnet po naročilu britanske pošte kot reklama za njihovo nizko poštnino.

Pozor, vrata se odpirajo! Ostorozhno, dveri otkryvayutsya
Anastasija Žuravljeva, Rusija, 2005, 5 minut, brez dialogov

Dobrodošli na postaji podzemne železnice – a vse naokoli so sami gumbi! Ti gredo v službo, uporabljajo dvigala, stojijo na peronih, vstopajo v vlake – čisto tako kot ljudje. Vsak dan, od jutra do večera. Med opazovanjem monotonega življenja pa odkrivamo majhne detajle, ki jih delajo posebne: romantično srečanje dveh gumbov, kolaps starega gumba, gumbe z njihovimi gumbjimi otroki, ne nazadnje pa mnoge vzorce, zaradi katerih je vsak gumb individualno gumbje bitje.

Ribica Rybka
Sergej Rjabov, Rusija, 2007, 10 minut, brez dialogov

Deklica in njena mačka gresta na sprehod po snežni pokrajini. Med prečkanjem zamrznjenega jezera srečata moškega, ki lovi ribe pod ledom. Ko ulovi ribo in jo vrže na led, se deklici ribica zasmili, zato jo hoče vreči nazaj v vodo, kar ji ribič prepreči. Deklica doma izreže ribo iz papirja in ji na klavir zaigra pesem. Ko utrujena zaspi, jo prizor z ribičem preganja v sanjah in z ribico poskuša zbežati pred velikim bradatim moškim. Šele zvok budilke, ki jo prebudi, napove srečen konec. Film spretno prehaja skozi otroška občutenja, različna čustva pa še poudarja klasična glasba Čajkovskega, Mendelsohna, Brahmsa in Ravela.

Moj srečni konec My Happy End
Milen Vitanov, Nemčija, 2008, 5 minut, brez dialogov

Kaj če bi bil pasji rep več kot le del telesa, s katerim pes lahko maha? Kaj če bi rep postal njegov najboljši prijatelj, s katerim bi lahko delil kost, ki jo grize, igral namizni tenis, preživel ves dan in vso noč? To bi bil lahko resnično srečen konec in animacija to omogoča. Toda vsak srečni konec ima svoje temne lise, in če rep postane samostojen lik, bo morda hotel loviti tudi svojo mačko!

Deklica in njena mačka La petite fille et son chat
Cinématographe Lumière, Francija, 1900, 1 minuta, nemi

Lepota bližine mačke. Njena dlaka, njeno predenje, njeni brki! Toda mačke so trmoglava bitja in mogoče jih boste morali privabiti z nekaj hrane ter prenašati njihovo zadnjo plat pred svojim obrazom!

Nenavadne prigode kolesa Bizzarrie di una ruota
Rossi & C., Turin (produkcija), Italija, 1908, 3 minute, nemi

Med popraviljanjem kočije deček pograbi kolo in ga potisne po hribu navzdol proti mestu. Kolo se vrti in vrti in povzroča eno nesrečo za drugo, dokler vsi ne tečejo za njim, da bi ustavili kaos. Film je situacijska komedija (slapstick), zaljubljena v podivjani predmet in zmedo, ki jo ta lahko povzroči, in to vedno znova, v neskončnih variacijah.

Morske pošasti Les Monstres marines
Perrine Pype, Belgija, 2017, 7 minut, brez dialogov

Globoko pod gladino morja se nahaja drug svet. Ta prostor naseljujejo morska bitja vseh vrst. Z lahkoto se premikajo v vse smeri, včasih le za zabavo, včasih zato, da bi kam prišla, in včasih ... da bi ulovila in pojedla drugo bitje. Čeprav se vse to dogaja pod vodo, bi se prav lahko dogajalo v vesolju; bitja, ki jih vidimo, pa bi lahko bila duhovi.

Recikliranje v Parizu

Paris Recyclers
Nikki Schuster, Avstrija, 2011, 4 minute, brez dialogov

Lahko gremo v Pariz in si ogledamo Eifflov stolp, Louvre ali Slavolok zmage, lahko pa mesto doživimo tudi drugače: tako da si ogledamo grafite na pločniku, plakate na zidovih in vse drobnarije, ki so jih ljudje odvrgli. Slednje stori Nikki Schuster in v mesto vdahne drugačno življenje: animira majhna bitja, živali, pošasti iz pločevink kokakole, delčke žice, kasete – vse stvari, ki ležijo na cesti in za katere se večina ljudi ne zmeni.

Trg Tér

István Szábo, Madžarska, 1971, 5 minut, brez dialogov

Fant, ki s kredo riše črke na zid mestne hiše, nas odpelje do s soncem obsijanega trga, kjer se odvija javno življenje: otroci, ženske, moški, mladi in stari – vsi se igrajo, lovijo, plešejo drug z drugim, govorijo ali kričijo, vedno pa so v gibanju. Kamera ujame trenutek življenja skupnosti z dih jemajočim tekočim gibanjem, ki nam daje občutek, da bi gledalec lahko bil čisto vsak med njimi ali pa vsi naenkrat, blizu vsemu, a hkrati nenavadno odmaknjeni, kot bi leteli nad vsem in od daleč gledali, kako se življenje odvija. Zgodnji kratki film priznanega režiserja Istvána Szába nas odpelje v čas iger, kakršne so bile nekoč, a so kdaj pa kdaj tudi danes.

Potovanje s peresom in črnilom Bimo xinglü

Annlín Chao, Tajvan, 2017, 4 minute, brez dialogov

Košček hrane v ptičjem kljunu se spremeni v moškega, ki potuje po pokrajinah štirih pomembnih slik iz zgodovine kitajske umetnosti. Ker je bitje, ustvarjeno iz barve in oblike, začne privzemati različne podobe; tako iz človeka postane ptič in potem drevo. V kontekstu animacije ima to potovanje drugačen pomen: ne gre toliko za premikanje od tu do tja, pač pa za spreminjanje iz ene stvari v drugo.

Boogie presenečenja Surprise Boogie

Albert Pierru, Francija, 1957, 5 minut, brez dialogov

Kako bi bila videti jazzovska glasba big banda? Kako bi lahko vse, kar slišimo, tj. swing, ritem, višine in nižine, prevedli v podobe? V tem filmu je Albertu Pierruju to uspelo, ne da bi sploh uporabil kamero. Namesto tega je slikal in praskal neposredno na filmski trak in ustvaril formo vizualne glasbe, ki se giblje med abstraktnimi oblikami in figurativnimi podobami, kot so možic iz črtic, ki igra na klavir, kontrabas ali trobenta.

Moja mama je letalo! Moia Mama – Samolet
Julija Aronova, Rusija, 2013, 7 minut, malo dialogov

Različni ljudje imajo različne mame. In čeprav so vse na svoj način posebne, praktično nič ne more premagati tega, da je tvoja mama letalo. Če potuješ z njo, lahko pozdraviš vsak nebotačnik, dostaviš pošto na Eifflov stolp v Parizu ali pa s šalom oviješ vrat gore, da je ne bi zeblo. Težko je premagati to, da je tvoja mama letalo. Toda počakaj, da slišiš, kaj je moj oče!

Mali Cousteau Maly Cousteau
Jakub Kouřil, Češka, 2014, 8 minut, brez dialogov

Če ti je nekaj zelo všeč, to vidiš vsepovsod. In prav to se zgodi v animiranem filmu fantu, ki obožuje filmskega ustvarjalca in raziskovalca morja Jacquesa Cousteauja. Ker v bližnjem kinu ne vrtijo nobenega njegovega filma, zima v domačem mestu pa nima nič s Cousteaujevim svetom, se fant poda na potovanje, da bi ga našel. Zagotovo je to nekdo, ki živi skupaj z veliko hobotnico, ki jo je fantek videl na filmskem plakatu ...

Virtualno virtuozen Virtuos Virtuell
Thomas Stellmach, Maja Oschmann, Nemčija, 2013, 8 minut, brez dialogov

Eksperimentalna animacija, ki ne pripoveduje zgodbe v klasičnem smislu: ustvari gibanje tuša na belem ozadju, za katero se zdi, da sledi dramatičnemu loku uverture, ki jo poslušamo. Njuna interakcija nas spodbudi, da vidimo stvari, dogodke, mogoče celo dramo v tem, kar so v bistvu le črne oblike na beli podlagi. Film se odvija na platnu pred nami, hkrati pa se ustvarja v naši glavi.

prevod: Maja Lovrenov